

LUISTERVINKEN

Kapitein Mariska Kroon, C-IGP IBEV School VBDD

INLEIDING

Er zijn bij Defensie een aantal eenheden, die soms het stempel opgeplakt krijgen van ‘vreemde eend in de bijt’. Dit zijn doorgaans wat kleinere eenheden met een zeer specifieke taakstelling. De Instructiegroep Informatiebeveiliging (IGP IBEV) van de School VBDD is hiervan een treffend voorbeeld. Op de werkvloer worden namen als ‘afluisterdetachment’ en ‘luistervinken’ gebruikt om deze eenheid te omschrijven. Iedereen weet wat hiermee wordt bedoeld en is in grote lijnen bekend met het werk van de IGP IBEV. Desondanks roepen deze namen geregeld vraagtekens op. Doet deze multitasker niet veel meer dan luistervinkje spelen? Speelt het überhaupt wel luistervinkje? De Dikke van Dale geeft de volgende betekenis voor het woord luistervink: iemand die stiekem iets afluistert. Eén van de taken van de IGP IBEV is inderdaad het monitoren van het radioberichtenverkeer om zo het veiligheidsbewustzijn van iedere militair te vergroten. Het doel van dit monitoren is echter niet te vergelijken met het doel van stiekem afluisteren. Hiermee komen we terug bij de vraag of de IGP IBEV niet veel meer doet dan luistervinkje spelen.

In dit artikel wil ik u nader kennis laten maken met de IGP IBEV en haar rol bij het gereedstellen van de operationele eenheden van CLAS. Ik zal eerst een korte uitleg geven over de ontstaansgeschiedenis. Daarna volgt de organisatiestructuur en ga ik dieper in op de huidige taken. Aangezien de IGP IBEV een belangrijke rol speelt in de trainingsondersteuning zal ik hier een brug slaan naar de huidige trainingsondersteuning geleverd vanuit de School VBDD en de mogelijkheden daarvan in de toekomst.

DE GESCHIEDENIS: VAN TRAININGSPELTON ECCM NAAR INSTRUCTIEGROEP INFORMATIEBEVEILIGING

We gaan terug naar het jaar 1997. Vanuit het Informatiebeveiligingsdetachment van het Commando Verbindingen Koninklijke Landmacht en de EOY-trainingsgroep van de legerkorpsstaf werd een nieuwe eenheid geformeerd: Het Trainingspeloton ECCM. Deze eenheid, met een personele sterkte van 14 personen, werd functioneel aangestuurd door de G6 van I(GE/NL)Corps en was opgenomen in de organisatie van 106 Verbindingsbataljon.

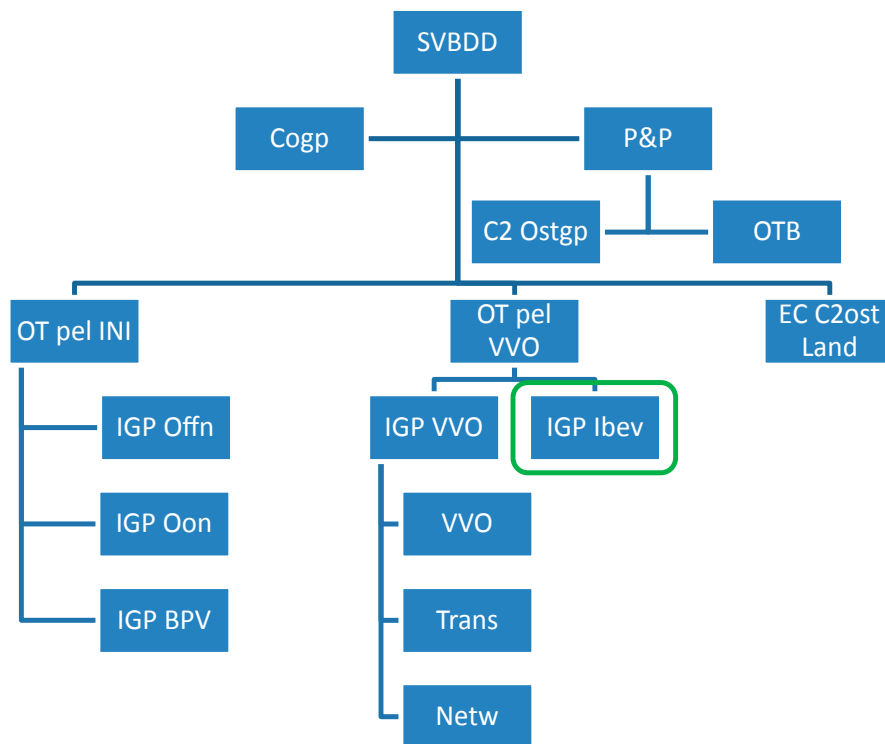
Het had als taak om het gebruik van commandovoering (C2) ondersteunende middelen van een brigadestaf of twee bataljonsstaven gedurende 16 uur per etmaal te kunnen beschouwen. Het veilig, juist en doelmatig gebruik van de C2 ondersteunende middelen moest hiermee worden bevorderd.

In 2005 ging er een nieuwe organisatie van start, waarbij de verbindingdienst een volledige herstructurering onderging. Binnen de Nederlandse krijgsmacht waren er vanaf dat moment nog twee verbindingsbataljons, namelijk 101 CIS bataljon en het CIS Battalion 1(GE/NL) Corps. Het Trainingspeloton ECCM werd ondergebracht bij het OT peloton van de School VBDD onder de naam Cluster Informatiebeveiliging (CL IBEV), ook wel bekend als Operationele Informatiebeveiliging en Training (OIT). Uiteindelijk

werd de personele sterkte gereduceerd tot 6 personen. Het CL IBEV leverde opleiding en training voor het juist gebruik van informatiebeveiligingsmaatregelen, elektronische beschermingsmaatregelen (EPM) en crypto- en CCI-beheer. Tijdens oefeningen

werd het cluster regelmatig ingezet om commandanten te adviseren over de operationele informatiebeveiliging. Hiervoor had ze de beschikking over vier monitorinstallaties OIT om het radioberichtenverkeer te monitoren en twee stoorinstallaties.

Ondertussen bleef het aantal Communicatie- en Informatiesystemen (CIS) en het belang van een robuuste C2 groeien. C2 is namelijk de belangrijkste functie van militair optreden. Zonder C2 gaat een eenheid niet voorwaarts. Goede C2 is alleen mogelijk met betrouwbare, volledige en tijdige informatie. De verbindingdienst faciliteert hierin door het leveren van de juiste CIS en het adviseren over de juiste informatiebeveiligingsmaatregelen. Zonder dit laatste is de betrouwbaarheid, volledigheid en tijdigheid namelijk nooit gegarandeerd. Vanwege het belang van goede informatiebeveiliging en C2 ondersteuning bleef de vraag naar OIT tijdens oefeningen toenemen. Het CL IBEV speelde hierop in door regelmatig aan te haken bij de trainingsondersteuningsorganisatie van de Gevecht Training School en het Opleidings Centrum Operatiën (tegenwoordig het Land Training Centre). De School VBDD is tijdens de laatste bezuinigingsronde weer gereorganiseerd. Vanwege

Organogram School VBDD.

het belang van haar werkzaamheden is het CL IBEV blijven bestaan onder de naam IGP IBEV met een personele sterkte van 8 personen.

Bij de overige instructiegroepen is capaciteit gereserveerd om naast de IGP IBEV 6 mensen in te kunnen zetten ten behoeve van trainingsondersteuning voor de verbindingdienst.

DE INSTRUCTIEGROEP INFORMATIEBEVEILIGING

De IGP IBEV maakt onderdeel uit van het Opleidings- en trainingspeloton Verdere Vorming en Opleidingen (OTpel VVO) van de School VBDD. De instructiegroep bestaat uit 8 personen, waarvan een commandant (kap), een plaatsvervangend commandant (aooi), twee senior medewerkers (smi) en vier junior medewerkers (sgt1). Al het personeel vervult zowel de functie van instructeur, trainer als monitor OIT.

DE HOOFDTAKEN

CLAS draagt zorg voor het gereedstellen van eenheden voor operationele inzet. Binnen dit kader zijn commandanten verantwoordelijk voor het inrichten van de training van hun eenheden. Ze worden hierbij ondersteund door OTCO met opleidingen, training en kennisproductie (OTK).

Het is vanzelfsprekend dat OTK de kern-taak vormt voor de School VBDD. Enerzijds door het leveren van kennisproductie en het ontwikkelen en verzorgen van opleidingen. Anderzijds door het leveren van trainingsondersteuning.

Binnen haar specialisatie levert de IGP IBEV hier een bijdrage aan door het uitvoeren van

de volgende hoofdtaken:

- **Opleidingen:** verzorgen van lessen CCI- en cryptobeheer, informatiebeveiliging en functieopleidingen S6 en foxtrot in initiële en voortgezette opleidingen voor kaderleden;
- **Training:** leveren van trainingsondersteuning aan operationele eenheden op het gebied van:
 - Informatiebeveiligingsmaatregelen;
 - CCI- en cryptobeheeren het omgaan met crypto in een operationele omgeving;
 - Inzet van CIS;
- **Kennisproductie:** adviseren van de C-School VBDD en het Expertise Centrum C2Ost Land ten aanzien van het inbedden van operationele informatiebeveiliging in opleidingen en trainingen en in doctrine-publicaties.

OPLEIDINGEN EN KENNISPRODUCTIE

Het verzorgen van de lessen en de kennisproductie komen terug in de grote rol die de IGP IBEV speelt in de functieopleidingen voor de Sie S6n, foxtrots, cryptobeheerders en beheerders CCI. Zij levert een essentiële bijdrage aan de opleidingsontwikkeling en het daadwerkelijk geven van de opleidingen. Momenteel verzorgt de IGP IBEV de volgende opleidingen:

- S6 op bataljons niveau (S6-cursus);
- Incident Manager Senior (Foxtrot cursus);
- Crypto Beheer Defensie;
- Beheerder CCI;
- Modules crypto tijdens VTO KMS, VTO KMA en PV Onderofficieren;
- Modules informatiebeveiliging tijdens VTO KMS, VTO KMA en PV Onderofficieren.

OPERATIONELE INFORMATIEBEVEILIGING EN TRAINING IN RELATIE TOT TRAININGSONDERSTEUNING

De andere belangrijke taak van de IGP IBEV is het leveren van de trainingsondersteuning. Voordat hier dieper op in wordt gegaan is het noodzakelijk om meer achtergrond informatie te geven over de wijze van trainingsondersteuning binnen CLAS.

Zoals eerder gesteld zijn commandanten verantwoordelijk voor het inrichten van de training van hun eenheden. Dit doen ze aan de hand van het Generiek Jaarplan en daaruit voortvloeiende Specifiek Jaarplan van CLAS. Het Land Training Centre (LTC) van OTCO is verantwoordelijk voor de uitvoering van trainingsondersteuning tijdens trainingen van samengestelde eenheden vanaf niveau IV. Dit betekent onder andere dat het LTC zorg draagt voor het opzetten van een trainingsondersteuningsorganisatie. Hierbij leveren ze zelf de zogenaamde 1e schil Observer/ Trainer/ Evaluator's (OTEs). De overige opleiding- en trainingscentra en/of scholen van OTCO kunnen worden gevraagd voor het leveren van 2e schil OTEs.

De IGP IBEV levert met grote regelmaat een bijdrage aan de trainingsondersteuningsorganisatie van het LTC in de vorm van een detachement Operationele Informatiebeveiliging en Training (OITdet). Afhankelijk van het type oefening varieert dit detachement van 1 tot 8 personen. De primaire taak van dit OITdet is het monitoren van het radioberichtenverkeer met als doel de eenheid te adviseren over het juist, veilig en doelmatig gebruik van de informatiebeveiligingsmaat-

OITdet tijdens oefening

Monitor Installatie OIT Licht MB 7,5kn interieur

regelen en het juiste gebruik van CCI en crypto. Dit advies is bewust gericht aan de gehele eenheid. Uiteraard hebben de Sie S6n als deeltaak om advies uit te brengen over de informatiebeveiligingsmaatregelen. Zij zijn echter niet de enige die zich daarmee bezig moeten houden. Iedere militair dient veiligheidsbewust te zijn. Vaak wordt de operationele informatiebeveiliging daarom besproken tijdens de After Action Review, die de Senior OTE houdt met de eenheid. Het OITdet levert dan bijvoorbeeld geluidsfragmenten aan die bijdragen aan bewustwording. Met grote regelmaat gebruiken de Senior OTEs ook geluidsfragmenten voor andere punten die ze willen maken tijdens een After Action Review. Veel geluidsfragmenten zijn namelijk veelzeggend over de wijze van commandovoering.

De secundaire taak van het OITdet van de IGP IBEV is wel volledig gericht op de Sie S6 van de bataljonsstaven en de foxtrots van de compagniesstaven. Het detachement levert namelijk tijdens oefeningen de 2e schil OTEs voor deze functionarissen. Dit is ontstaan door de groeiende behoefte aan trainingsondersteuning voor de C2 ondersteunende keten. Personeel van de IGP IBEV verzorgt de S6- en Foxtrot-cursus en is aanwezig tijdens oefeningen vanwege de OIT werkzaamheden. De stap naar het OTE van S6n en foxtrots was daarom snel gemaakt.

MONITORINSTALLATIE OPERATIONELE INFORMATIEBEVEILIGING EN TRAINING

Voor het monitoren van het radiobereichtenverkeer wordt gebruik gemaakt van een zogenoemde monitorinstallatie OIT. De IGP IBEV heeft de beschikking over een vijftal installaties:

- 1x Monitorinstallatie OIT Zwaar YAS4442 ten behoeve van het monitoren van een brigadestaf of bataljonsstaf
- 4x Monitorinstallatie OIT Licht MB 7,5 kn ten behoeve van het monitoren van een compagniesstaf

Alle Monitorinstallaties OIT beschikken over systemen om het VHF radiobereichtenverkeer in FHOP-, FFA en MUX -mode en de analoge frequenties in het HF-, VHF- en UHF- spectrum te monitoren. Digitaal berichtenverkeer kan momenteel nog niet worden gevolgd.

Het personeel van de IGP IBEV, dat optreedt als monitor OIT, analyseert met behulp van de installaties de kwaliteit en veiligheid van het radiobereichtenverkeer. Er wordt hierbij gelet op interferentie, netbezetting en het juist gebruik van de radionetten, middelen en radiotelefonieprocedures. Aan de hand van de bevindingen wordt een advies uitgebracht, meestal ondersteund met geluidsfragmenten en een grafische weergave van de netbezetting.

DE TOEKOMST

In de ontstaansgeschiedenis is duidelijk geworden dat de IGP IBEV continu te maken heeft met veranderingen. Dat is inherent aan het vakgebied. De ICT en de daarmee samenhangende C2 ondersteuning en informatiebeveiliging is namelijk volop in ontwikkeling. In combinatie met reorganisaties zorgt dit ervoor dat de IGP IBEV met haar tijd mee moet gaan. Tijdens het schrijven van dit artikel lopen er daarom twee projecten waarbij de IGP IBEV direct is betrokken. Het eerste is het project 'Trainingsondersteuning door de School VBDD' en de tweede het project 'Harmonisatie monitor installatie OIT'.

Het project 'Trainingsondersteuning door de School VBDD' heeft tot doel de trainingsondersteuning, geleverd door de School VBDD, beter te borgen en daarbij OTK als een doorlopend proces te zien. In de reorganisatie van de School VBDD is hiermee al rekening gehouden door capaciteit te reserveren binnen de verschillende instructiegroepen. Nu wordt deze capaciteit nog voornamelijk ingezet voor opleidingen. Momenteel wordt onderzocht welke exacte behoefte aan trainingsondersteuning er is en welke mogelijkheden de School VBDD heeft om deze kwalitatief en kwantitatief te ondersteunen. De IGP IBEV blijft uiteraard haar taak in de trainingsondersteuning uitvoeren en zal binnen de School VBDD de spin in het web zijn op het gebied van trainingsondersteuning. Wat wel gaat veranderen is dat de overige instructiegroepen een grotere bijdrage gaan leveren. Op deze manier kan de trainingsondersteuning breder en vaker worden geleverd. Dit creëert een win-win situatie. De verbindelaren bij de operationele eenheden krijgen de gewenste en noodzakelijke feedback op hun manier van werken. De instructeurs van de School VBDD houden op deze manier feeling met de operationele werkvloer en blijven current. Ze ervaren of de theorie die ze onderwijzen goed toepasbaar is in de operationele setting. Daarnaast kunnen ze eventuele noodzakelijke aanpassingen voor opleidingen en/of doctrine signaleren en doorgeven aan het Expertise Centrum C2ost Land. De operationele kwaliteitszorg van het opleidings- en trainingsproces is hierdoor beter gewaarborgd.

Het project 'Harmonisatie monitor installatie OIT' behelst de vernieuwing van de monitorinstallaties OIT. Zowel de hardware als de software zijn technisch toe aan een upgrade. Met de vernieuwde installaties is het bijvoorbeeld wel mogelijk om het Battlefield Management Systeem (uiteindelijk ELIAS) te volgen. Daarnaast worden de installaties sneller inzetbaar, zodat het berichtenverkeer van het huidige manoeuvre-optreden beter kan worden gevolgd.

SLOTWOORD

Het is wel duidelijk dat de IGP IBEV veel meer doet dan luistervinkje spelen. Luistervink zou namelijk suggereren dat ze het radiobereichtenverkeer afluisteren om er alleen zelfiets mee te doen. Dit is zeer zeker niet het geval, want de IGP IBEV 'luistert af' in het kader van het opleidings- en trainingsproces. Oftewel om de verbindelaren, maar zeker ook de volledige eenheid, handvaten aan te reiken voor het verbeteren van de inzet van de C2 ondersteunende middelen en de daaraan gekoppelde informatiebeveiliging. Dit gebeurt tijdens oefeningen en de verschillende opleidingen. De IGP IBEV levert hiermee binnen haar vakgebied een bijdrage aan het gereed stellen van eenheden van CLAS.